

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова
Кафедра теорії та історії педагогіки
Наукова бібліотека

Професор
Людмила Петрівна Вовк

Біобібліографічний покажчик
Київ – 2008

УДК 371 : 378(092) : 012

ББК 74 : 74.583(4Укр) : 91.28

П84В

Упорядник бібліографічного покажчика : Н.І.Тарасова

Наукова редакція : Л.В.Савенкова, канд. пед. наук

Бібліографічна редакція : Г.І.Шаленко, Л.А.Бистрова-Дробот

Біобібліографічний покажчик серії “Вчені НПУ імені М.П.Драгоманова” присвячений 45-річчю науково-педагогічної діяльності відомого українського педагога, заслуженого працівника освіти України, доктора педагогічних наук, завідувача кафедри теорії та історії педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, професора Людмили Петрівни Вовк.

Покажчик містить віхи її життєвої і науково-педагогічної діяльності : дати життя та діяльності, нарис, покажчик основних друкованих праць, представників наукової школи професора Л.П.Вовк, літературу про Л.П.Вовк.

П84В

Професор Людмила Петрівна Вовк : біобібліографічний покажчик /Міністерство освіти і науки України; Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Кафедра теорії та історії педагогіки; Наукова бібліотека; Упоряд. бібліогр. покажчика Н.І.Тарасова; авт. нарису: Г.І.Германчук. – К. : НПУ, 2008. – 30 с., портрет. – (Серія : Вчені НПУ імені М.П.Драгоманова).

Рекомендовано до друку Вченою Радою НПУ ім.М.П.Драгоманова (протокол № від 2007 р.)

С Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2008.

Основні дати життя та діяльності професора Л. П. Вовк

Людмила Петрівна Вовк народилася 1 січня 1947 року в с. Ялосоветському Хорольського району Полтавської області

- 1964 р.** – Закінчила середню школу
- 1964–1966 рр.** – Працювала вчителем Бригадирівської восьмирічної школи, Полтавської області
- 1966–1971 р.** – Студентка історичного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка
- 1974–1977 рр.** – Викладач кафедри педагогіки і психології Київського державного педагогічного інституту іноземних мов
- 1975 р.** – Захистила дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук
- 1977–1986 рр.** – Працювала заступником начальника управління педагогічних навчальних закладів, начальником відділу науки Міністерства освіти України
- З 1978 р.** – Доцент кафедри педагогіки КДПІ ім. О.М.Горького (НПУ ім.М.П.Драгоманова)
- 1979, 1981, 1985 рр.** – Нагороджена Почесними грамотами МО України і СРСР за сумлінну науково–педагогічну працю
- 1983 р.** – Нагороджена почесним знаком „Відмінник народної освіти України”
- 1989 р.** – Читала лекції у Вищій педагогічній школі м. Лейпцига в Німеччині
- 1993 р.** – Керувала науково–практичним проектом: „Краєзнавчо–педагогічний туризм у вихованні національної свідомості” центру „Освітнянська ініціатива” і відділу краєзнавства НАН України
- З 1994 р.** – Завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.
- Член Вченої та Спеціалізованої рад НПУ ім. М.П.Драгоманова
- 1996 р.** – Захистила дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора педагогічних наук „ Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (II пол. XIX – 20–ті роки XX ст.)”
- 1997 р.** – Присвоєно вчене звання професора кафедри теорії та історії педагогіки
- 2000 р.** – Присвоєно почесне звання „Заслужений працівник освіти України”
- 2004 р.** – Нагороджена Почесною грамотою НПУ ім. М.П.Драгоманова

- Нагороджена відзнакою міського голови
- Нагороджена Срібною медаллю «Михайло Петрович Драгоманов 1841–1895 рр.»

2006 р. – Нагороджена медаллю «Святої мучениці Варвари»

2007 р. – Нагороджена орденом «Петра Могили».

Нарис науково-педагогічної і громадської діяльності професора Л.П.Вовк

Людмила Петрівна Вовк народилася 1 січня 1947 року в с. Ялосоветському Хорольського району, Полтавської області. В 1971 році закінчила Київський державний університет імені Тараса Шевченка. Одержала кваліфікацію історика – міжнародника, викладача історії та суспільствознавства з правом викладання іноземною мовою. Працювала учителем Бригадирівської восьмирічної школи (Полтавська обл.) – у 1964–1966 рр.; викладачем кафедри педагогіки і психології Київського інституту іноземних мов – у 1974–1977 рр.; заступником начальника управління педагогічних навчальних закладів, начальником відділу науки Міністерства освіти України – у 1977–1986 роках.

Як заступник начальника управління педагогічних навчальних закладів та начальник відділу науки Міністерства освіти України, була автором і організатором виконання цільових комплексних наукових програм з психолого–педагогічного та інших – гуманітарних і природничих напрямків (союзного, республіканського, галузевого рівня). Ініціювала продуктивні, мобільні, оригінальні форми координації наукових досліджень (зокрема, з психолого–педагогічних напрямків науки). Опрацьовувала і впроваджувала системи і програми ефективної підготовки кадрів вищої кваліфікації (кандидатів і докторів наук) для педагогічних закладів України. Досвід Міністерства освіти України з реалізації комплексних наукових проблем, ініційованих Вовк Л.П. набув поширення і впровадження у відповідній галузевій діяльності інших республік колишнього Союзу, заслуховувався і схвалювався Президією НАН України.

З 1986 р. – доцент (з 1978 року була доцентом за сумісництвом) кафедри педагогіки Київського державного педагогічного інституту ім. О.М.Горького (нині Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова). З 1994 р. – завідувача кафедри теорії та історії педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Докторську дисертацію „Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (II пол. XIX – 20–ті роки XX ст.)” захистила в 1996 р; з 1997 року – професор кафедри теорії та історії педагогіки.

Наукові інтереси проф. Вовк Л.П. охоплюють провідні напрями: історію освіти і педагогічної думки, педагогіка дорослих у системі розвитку

неперервної освіти та педагогічна підготовка майбутнього вчителя. Вони взаємопов'язані і взаємообумовлені використанням історичного досвіду пріоритетних тенденцій освіти для обґрунтування і збагачення організаційних форм неперервної освіти в сучасних умовах. Проблемі історії освіти присвячені монографічні праці, наукові статті професора Л.П. Вовк, а також підготовлені під її керівництвом дисертаційні дослідження аспірантів, докторантів, співшукачів кафедри теорії та історії педагогіки.

Л.П. Вовк започаткувала науковий напрямок з історії освіти дорослих в Україні, має вагомі результати. Дослідження Л.П. Вовк репрезентує розгляд історико-педагогічної проблеми через осмислення філософського підґрунтя освіти, через взаємоузгодження критеріїв наукової термінологічності і особливостей педагогічної традиції. У наукових працях Л.П. Вовк – матеріали про внесок відомих істориків, філософів, мовознавців у розробку українського освітнього процесу, детермінованість освіти соціальними і національно-культурними явищами в контексті європейського розвитку ідеї навчання впродовж життя, досліджується історія громадсько-педагогічного сподвижництва в Україні, як феномен українського соціуму.

Дослідження Л.П. Вовк репрезентують інструментарій підходів вивчення історико-педагогічної проблеми, її аналіз через призму діалектичної єдності становлення і розвитку педагогічного, соціокультурного, історичного аспектів. Це забезпечує об'єктивність оцінки незалежно від прийнятої парадигми розгляду проблеми на період її існування, використання періодизації, порівняння і зіставлення складників педагогічної проблеми.

У праці Л.П. Вовк «Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні. II пол. XIX–30-ті рр. XX ст.» розглядається історія розвитку освіти дорослих в Україні в площині різних за характером соціально-економічних умов. Розгляд проблеми здійснюється через призму діалектичної єдності загальнолюдських та національних цінностей, на принципах об'єктивності та альтернативності викладу. Переглянуто традиційну думку на становлення і розвиток національно-освітнього показника, на роль у розвитку освіти громадських, громадсько-педагогічних товариств, представників суспільної і педагогічної думки, української прогресивної інтелігенції.

Освіта дорослих розглядається науковцем, як неоприсутнена, остаточно незреалізована ідея розвитку особистості впродовж всього життя. Запровадження позашкільної освіти в Україні (XIX ст.) збігається у часі з появою і розвитком неперервної освіти в Європі, динамічними змінами у науці, соціально-економічних відносинах. Особливості українського менталітету, соціально-економічні умови спричинили неоднорідність у характері спрямування освіти дорослих: у ній вбачали шлях до демократичної освіти, засіб розвитку особистості, важіль перебудови суспільства, забезпечення державницьких інтересів, ідеалів

національно–освітньої політики. Доведено, що пошук демократичних форм освітньої діяльності зумовлювався потребами самоорганізації українського соціуму.

Науковий інтерес становить порівняльний аналіз розвитку проблеми на різних історичних етапах. Через результати дослідження генезису пріоритетних тенденцій освіти визначається, як освіта співвідноситься з державотворенням, з суспільним, громадським, національним, духовним, моральним і релігійним життям в Україні. Людмила Петрівна визначила пріоритетні тенденції, які мають своїм наслідком поступальність розвитку освіти у різні історичні періоди, за неоднакових соціокультурних умов, незалежно від характеру суспільно–політичної діяльності і державотворення. Визначено загальні й специфічні особливості, які склали домінуючу лінію у діяльності представників педагогічної думки і освіти. Вивчено проблему поліфункціональності змісту освіти дорослих як сукупності явищ педагогічної традиції та соціально–культурологічних впливів, характерних для конкретних етапів української історії. Виявлено і проаналізовано особливості української педагогічної традиції, що складають основу структуро–утворюючого імперативу генезису пріоритетних тенденцій освіти дорослих. Виявлено і проаналізовано причинно–наслідкові зв'язки у сфері збереження прогресивного потенціалу української педагогічної спадщини через генезис пріоритетних тенденцій позашкільної освіти (політосвіти, культосвіти) в 20–ті роки.

Історія освіти у працях Л.П. Вовк розглядається у контексті культурно–національного питання. Через дослідження особливостей проблеми, що характеризують освітню канву українського менталітету, визначається і вивчається освітній фактор, як засіб поширення ідеї українства. Дослідження тенденцій освіти репрезентує модель втілення педагогічної спроби структурування загальнонаукових знань навколо ідеї осмислення факту українства.

У накових працях Л.П.Вовк, на основі опрацювання архівних та інших, вперше оприсутнених наукових джерел, з'ясовується проблема поширення психологічних знань у контексті неперервної освіти, її детермінованість соціальними і національно–культурними явищами, структурування і реалізація змісту знань із загальної психології, психології особистості, філософсько–педагогічних поглядів на українське освітнє питання в історії освіти. Професором Вовк Л.П. розглянуто праці відомих представників української науки з проблеми етнографічної індивідуальності українців, зокрема пізнавальних інтересів, своєрідності засвоєння знань тощо. Уперше використані неопубліковані, раніше заборонені, праці В.Антоновича, Д.Дорошенка, С.Русової, С.Сірополка, та інших, документи періоду Центральної Ради. Досліджено працю В.Антоновича "Три національні типи народні" (досі не опубліковану). Вона є помітним надбанням українознавства, психолого–педагогічної науки. У ній розкриваються пізнавальні інтереси, своєрідність засвоєння знань українців. Історія освіти розглядається як чуттєво–емоційний досвід

поколінь, об'єктом якого був ідеал людини, здатної освітньо й постійно вдосконалюватись. Відмінність у генезисі пріоритетних тенденцій освіти вносили соціокультурне життя XIX ст., ідеї визначних постатей епохи, засновників вітчизняної філософської, педагогічної, економічної думки, історичної та правничої науки, мовознавства, літературознавства. М.Маркевич, І.Срезневський та інші орієнтувались у пошуках альтернативної моделі освіти на поєднання знань з духовними потребами, впливали на проблему своєю діяльністю у народних аудиторіях і своїми працями. Розгляд проблеми проводиться з урахуванням того, що вітчизняна освіта має глибокі історико–педагогічні корені "перманентної освіти". Вони спираються на класичні засади світової традиції, ідеалом якої була особистість, здатна інтелектуально вдосконалюватись протягом життя.

У науковий обіг введено багато нових історико–архівних матеріалів, розширено методичний апарат досліджень, їх методологічне обґрунтування.

Сформований тезаурус – система повного набору однозначних понять, термінів використовується у дослідженні відповідно до хронологічного та логіко–структурного розгляду проблеми. Тезаурус може сприяти усталенню термінології, яка стосується неперервної освіти. Аспект теоретичного осмислення пріоритетності тенденцій розглядається автором у співвідношенні до досвіду європейських закладів, вітчизняної педагогічної науки, нових, на той час, педагогічних ідей, які впливали на ефективність освіти.

Характерною особливістю кінця XIX ст. була поліфункціональність змісту освіти, як її пріоритетної тенденції і засобу поєднання загальноосвітніх, наукових знань з національною ідеєю, конкретизацією у межах концепції неперервності університетської освіти. Над змістом працювали представники абсолютно протилежних громадських і політичних напрямків. Це позначалось на характері і тенденціях, закладених в основі діяльності. Конкретика, архівні джерела віддзеркалюють спрямованість пошуків на "надання людові свободи і науки": елементарних знань і наближених до рівня, одержуваних у народних університетах. З'ясовується етапність і причинність змін у змісті освіти, їх детермінованість соціальними і національно–культурними явищами. Різноманітність змісту освіти автором засвідчується самими номінаціями тематики, яка функціонувала в народних університетах: "Наука і філософія", "Філософське обґрунтування моралі", "Основи державного управління", "Історична наука". "Звільнення селян з кріпацтва". "Моральне самовиховання".

У дослідженні використані факти, які незаперечно доводять, що "духовно–моральне просвітництво" не протистояло науковому. Хоча популяризаторський і релігійний зміст освіти дорослих поступався місцем науково–популярному.

На змістовному науково–теоретичному рівні викладались фольклорні, економічні, правові проблеми, які стосувались українського населення, його історії. Зокрема, розкривались питання спорідненості мов слов'янської групи, місце малороської мови, відмінності народної і літературної мови.

На початку ХХ ст. поряд з університетською інтелігенцією, яка обмежувала знання вивченням "іміунітету народного життя", "багатства етнографічного змісту", сформувалась нова генерація. Набували пріоритетності знання про "факт української етнографічної статистики", наявність "національної території".

У контексті викладу матеріалу характеризується внесок у проблему освіти О.Кониського, Б.Грінченка, І.Стефаніка, І.Франка, Л.Українки, М.Коцюбинського, І.Нечуя–Левицького, Д.Дорошенка.

У площині генезису пріоритетних тенденцій освіти проявлялись ідеї національно–демократичної, соціалістичної, прогресивної і консервативної педагогічної спрямованості. На університетську освіту після 1917 р. впливали "старі традиції і нові віяння", економічні і соціокультурні проблеми, зацікавленість різних соціальних і політичних сил.

Досліджувана проблема розкривається через соціокультурні і педагогічні умови запровадження грамотності, національно–освітнього питання та інші імперативи і розглядається як аспекти культурно–освітнього відродження культурної революції, у концепції неперервної освіти. Вивчення проблеми дозволило стверджувати, що пріоритетними в теорії та практиці позашкільної освіти залишались загальноосвітні, науково–практичні, а не ідеологічні інваріанти, що освіту дорослих як пласт української культури 20–х років не можна зводити до ідеологізації.

Пошуки університетськими вченими узгоджень загальноосвітнього, наукового, національно–освітнього ідеалу з політичним, під пресингом управлінських структур, зрештою призвели в 30–ті роки до уступок "світоглядним державним орієнтаціям". Проте у питанні пріоритетності національно–гуманістичних і світових освітніх тенденцій українська педагогічна інтелігенція залишалась послідовною на різних етапах суспільної історії. Це забезпечує відповідне місце України в світовому педагогічному процесі.

Практична значущість дослідження полягає у тому, що теоретичні узагальнення і висновки автора щодо генезису пріоритетних тенденцій окремого освітнього напрямку можуть бути використані у визначенні сучасних концептуальних положень освіти, зокрема: відтворення через освіту демократичних, гуманістичних ідеалів; співвідношення освіти з державотворенням, із суспільним, громадянським, духовним, національним, моральним, релігійним потенціалом; визначення характеру і можливостей ототожнення світогляду з наукою чи ідеологією у процесі освіти; співвідношення загальнолюдського і національного факторів,

орієнтація сучасного освітнього закладу на соціально–культурне середовище; інтеграція наукового пошуку з світовою, вітчизняною культурною спадщиною.

Важливим є визначення характеру і завдань освіти в межах концепції її неперервності; виявлення співвідношення загальноосвітнього, інноваційного, компенсаторного імперативів змісту освіти з її орієнтацією на особистість.

Матеріали дослідження можуть бути використані для запровадження нетрадиційних форм навчання дорослих, врегулювання питань діяльності формальних і неформальних закладів освіти, для визначення взаємодії загальнолюдських цінностей знань і прагматичних, які орієнтують на забезпечення добробуту в умовах ринку. Модель фронтального дослідження допоможе уникнути недоліків, які супроводжують поелементний аналіз складних у просторі і тривалих у часі проблем, оскільки пропонує цілісний підхід вивчення об'єкта. Результати можуть бути використані у вузівських курсах з історії педагогіки, історії педагогіки України, історії культури України, народознавства та спецкурсах, навчальних і методичних посібниках, окремих розділах підручників, у семінарах з історії педагогіки, з питань формування змісту освіти, розгляду етапів освіти.

Фронтальне вивчення педагогічної проблеми, зіставлення аспектів її генезису в різних суспільно–політичних умовах, використання альтернативності підходу до оцінки історико–педагогічних явищ забезпечили аргументованість у визначенні пріоритетних тенденцій вивчення поступального характеру досліджуваного педагогічного феномену протягом тривалого за часом процесу – суспільного і освітнього.

Викладені методологічні принципи обумовили репрезентативність сформульованих пріоритетних тенденцій освіти дорослих: демократизм, уманізм, співвідношення змісту підтримуючого та інноваційного навчання, уособлення освіти як засобу розвитку особистості впродовж життя.

Принцип історизму, покладений автором в основу дослідження, забезпечив визначення надбань, які стали теоретико–філософським та історико–педагогічним ґрунтом освіти дорослих, вплинули на формування національно–освітніх особливостей генезису пріоритетних тенденцій освіти з середини XIX до середини XX ст. Генезис пріоритетних тенденцій визначався особливостями і діяльними показниками української педагогічної традиції, а також тим, що позашкільній освіті на різних етапах вдавалось розвиватися як позаурядовому напрямкові суспільного життя.

Феноменальність досліджуваного історико–педагогічного явища полягає у поліфункціональності змісту освіти дорослих, у якому інтегрувались і через нього реалізовувались пріоритетні тенденції освіти.

Значне місце серед історико–педагогічних досліджень професора Л.П.Вовк посідають роботи по відродженню імен видатних персоналій. Вони є спробою подання на науково–навчальному рівні біографічного матеріалу про вітчизняних діячів освіти і науки II пол. XIX – поч. XX ст. Спадщина дозволяє об'єктивно висвітлити генезис українського історико–педагогічного наукового знання, показати, як поступово відбувався процес нагромадження знань про минуле і сучасне освіти та виховання, як формувалася методологічний інструментарій історії педагогіки, а також адаптувати його до завдань і змісту вивчення педагогічних дисциплін.

Основи розуміння і сприйняття автором специфіки сучасного історико–педагогічного дослідження викладені в кількох працях, зокрема "Проблеми актуалізації курсу історії педагогіки". Підготовлений за науковою версією Л.П.Вовк „Персоніфікований систематизатор–хрестоматія досліджень генезису історико–педагогічних знань в Україні (II пол. XIX – поч. XX ст.) (2002) є спробою подання на науково–навчальному рівні біобібліографічного матеріалу про вітчизняних діячів освіти і науки II пол. XIX – поч. XX ст. Через зміст посібника висвітлюється генезис українського історико–педагогічного наукового знання, процес нагромадження знань про минуле і сучасне освіти та виховання, формування методологічного інструментарію історії педагогіки.

На основі широкого кола джерел у книзі „Громадсько–педагогічне сподвижництво в Україні (етапи і особливості)” висвітлюються етапи поступальності громадсько–педагогічного сподвижництва в Україні з II пол. XIX до кінця 20–х років XX ст. Освіта і педагогічна думка переживала непрості часи, як і суспільна історія. Але прогресивні освітні тенденції започатковувались, зберігались і примножувались у царині громадсько–педагогічної діяльності. Демократизм, гуманізм, творення особистісно орієнтованої моделі освіти, національно–освітній показник та пошуки шляхів поєднання його в змісті освіти з загальнолюдськими ідеалами визрівали як феномен сподвижницької діяльності через поза урядові просвітницькі заклади. Це сприяло наближенню України до рівня освітніх стандартів цивілізованих держав.

Науково–історична цінність праць Л.П. Вовк полягає у системному підході до аналізу таких складних, суперечливих педагогічних явищ і процесів як педагогічна традиція у системі наукового пізнання. Загальні тенденції розвитку педагогіки дорослих та розвитку неперервної освіти використовуються для збагачення організаційних і змістовних форм професійної освіти в сучасних умовах.

При кафедрі, очолюваній Вовк Л.П., працює аспірантура і докторантура з чотирьох наукових педагогічних спеціальностей: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.04 – професійна освіта, 13.00.07 – теорія та методика виховання, 13.00.09 – теорія навчання. Підготувала кандидатів і докторів наук з різних напрямків педагогічної

науки, які працюють у вищих навчальних закладах України (Київ, Ніжин, Рівне, Кам'янець–Подільський, Переяслав–Хмельницький, Ялта) та за її межами (Польща, Росія).

Член вчених спеціалізованих рад по присудженню наукових ступенів кандидата і доктора наук з п'яти наукових педагогічних спеціальностей (загальна, соціальна педагогіка), член комісії з психолого–педагогічних наук Науково–методичної Ради Міністерства освіти і науки України, Ради з координації наукових досліджень при Президії АПН України, Наукової ради при Київському міському голові, редакційних колегій наукових збірників, працювала в експертній Раді ВАКУ при Раді Міністрів України. Наукова робота на кафедрі під керівництвом Л. Вовк проводиться у контексті діяльності наукових шкіл : „Проблеми історії освіти і думки в контексті завдань підготовки вчителя” і „Науково–практичні проблеми актуалізації виховання особистості у процесі підготовки майбутнього вчителя”. Запропоновані в дослідженнях підходи до вивчення історико–педагогічної проблеми реалізуються під керівництвом автора в захищених та таких, що готуються до захисту докторських і кандидатських дисертаціях (В.Вихрущ, О.Черкасов, М.Собчинська, В.Омелянчук, Н.Зайченко, О.Правдюк, Ю.Довженко, Л. Вовковчин, О.Лавріненко). В дисертаціях під керівництвом Л.Вовк розглянуто вітчизняну педагогічну думку часів УНР (М.Дем'яновський, О.Дорошкевич, І.Кішковський, О.Музиченко, І.Невеселий, І.Огієнко, В.Островський, С.Русова, П.Холодний, Я.Чепіга та інші, історію освіти і думки в регіонах України.

Визначено чинники, які обумовили процес становлення та розвитку організаційних і теоретико–методичних засад підготовки дошкільних працівників на рубежі століть, розкрито особливості створення національної системи дошкільного виховання та підготовки педагогічних кадрів з урахуванням національно–демократичних перетворень в Україні (Слободянюк Т.Б.).

Теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано моделі організаційно–педагогічної системи формування у майбутніх учителів готовності до педагогічної профілактики адиктивної поведінки (Пихтіна Н.П.).

Визначено та проаналізовано теоретичні засади, зміст та педагогічну технологію формування громадянської компетентності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу (Михайличенко М.В.)

Досліджувалась проблема виховного впливу молодіжного друку на процес формування професійного вибору учнів–підлітків. Експериментально обґрунтовані шляхи управління процесом формування професійної спрямованості учнів при використанні друку як засобу профорієнтації (Заніна О.М.).

У розробленій концепції краєзнавчої освіти майбутнього вчителя (докт. дис. Обозний В.В.) на основі положень педагогічної теорії, проектування змісту освіти простежено процес формування моделі змісту

краєзнавчої освіти на трьох рівнях: на рівні загального теоретичного представлення, на рівні навчального предмету (на рівні інтеграції змісту навчальних дисциплін); на рівні навчального матеріалу з наступним етапом реалізації проекту в процесі навчання і його корегування фактичним засвоєнням навчального матеріалу студентами. Структуровано модель процесу краєзнавчого навчання у педагогічному університеті як керованої і відкритої системи, якій притаманна поступальність розвитку.

Теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано систему інноваційної підготовки майбутнього вчителя в умовах навчально-науково-педагогічних комплексів (ННПК) (докт. дис. Шапран О.І.)

Обґрунтовано теоретичні засади формування змісту загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя (Акусок А.М). Характерною особливістю наукової школи професора Л.П.Вовк є продовження традицій, закладених у дослідженнях представників минулих десятиріч викладачами, методистами, науковцями кафедри. Л. Вовк була керівником науково-практичного проекту “Краєзнавчо-педагогічний туризм у вихованні національної свідомості”. Проект виконувався у контексті діяльності культурно-освітнього центру “Освітнянська ініціатива” та відділу краєзнавства НАН України.

Кафедрою, очолюваною професором Л.П.Вовк, розробляється та впроваджується система і зміст психолого-педагогічної підготовки, акцентовані на формування творчої самостійності суб'єкта навчання. Програми курсів, конструйовані і впроваджені кафедрою, передбачають підвести студента до осмислення цілей навчання і виховання, переведення їх на діагностичний рівень, вироблення стратегії професійного становлення (“Програма навчального курсу “Педагогіки”, “Програма навчального курсу “Історія педагогіки”, “Словник навчально-педагогічних понять і термінів”, “Задання и педагогические ситуации”(М.:Просвещение), „Збірник навчальних програм із загальнопедагогічної підготовки”).

Л. Вовк є автором і виконавцем науково-методичних версій проектів, навчальних посібників з педагогіки та історії педагогіки, додаткової навчальної літератури, які виконуються на кафедрі.

Вивчення курсів педагогічних дисциплін через залучення додаткових посібникових матеріалів має на меті конкретизувати змістовно-інформаційні знання, стимулювати студента, аспіранта до загального і професійного саморозвитку, до вироблення стратегії професійного становлення, до переведення їх на діагностичний рівень навчання.

„Словник навчально-педагогічних понять і термінів: методичний посібник.”(К., 2001) укладено як інструментарій реалізації технологій навчання психолого-педагогічним дисциплінам, орієнтованим на варіативність, суб'єктивність, індивідуальну творчість, особистісно-центровані зміст і методи підготовки майбутнього вчителя в умовах

сучасного вищого педагогічного навчального закладу. Видруковано „Українсько–англійський словник навчально–педагогічних понять та термінів” (К., 2005), „Українсько–німецький словник навчально – педагогічних понять та термінів” (К., 2007); „Українсько–французький словник навчально–педагогічних понять та термінів” (К., 2007). Видання розраховані на використання у процесі педагогічної підготовки майбутнього вчителя за освітньо–кваліфікаційними рівнями спеціаліста, магістра, при написанні дипломних, магістерських, дисертаційних робіт, авторефератів.

Посібники відповідають науково–методичній версії вивчення курсів “Педагогіки” та “Історії педагогіки” у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова та структуровані за авторською програмою для педагогічного університету, орієнтованої як базовий експериментальний варіант.

У посібнику “Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум” (Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л.–К.: Знання–Прес, 2003.–429 с.), “Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум” (Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л.– К.: Знання–Прес, 2006.–470 с.) на системній основі наводяться завдання з базових тем курсу „Педагогіка” для самостійної роботи студентів. До кожної теми дібрані педагогічні ситуації, аналіз яких має сприяти розвитку педагогічних умінь майбутніх учителів.

Визначальними завданнями практичної підготовки майбутнього вчителя є розвиток індивідуальних, професійних, творчих здібностей майбутніх вчителів. Авторські навчальні програми з курсів „Теорія педагогіки” (Вовк Л.П., Панченко Г.Д.) та „Історія педагогіки” (Л.П.Вовк) засновані на логіці навчального процесу і зорієнтовані на використання інноваційних технологій вищої школи. „Збірник навчальних програм із загальнопедагогічної підготовки” являє собою загальну базову частину змісту педагогічної підготовки для різних спеціальностей і рівнів підготовки спеціаліста, що є обов’язковою, як єдиний мінімум вимог до рівня знань з різних педагогічних дисциплін. Реалізація зазначеного завдання відбувається у контексті Болонського процесу через диференціацію та індивідуалізацію змісту, організацію практики (варіативність завдань, що пропонуються студентам на вибір з урахуванням рівня їхньої професійної спрямованості, загальноосвітньої і професійної підготовки, індивідуальних особливостей; вибір об’єкту і видів діяльності; широке поєднання колективних, групових та індивідуальних форм роботи).

Кафедрою і безпосередньо Вовк Л.П. підготовлено і започатковано видання посібників, орієнтованих на сприяння самостійному засвоєнню змістовно–інформаційних педагогічних знань, конкретизацію і засвоєння навчально–педагогічних понять і термінів. З проблеми історії педагогіки видані монографічні роботи, посібники, публікації науковознавчого характеру, що сприяють засвоєнню знань про педагогічні явища,

концепції, персоніфіковану педагогічну діяльність у контексті висвітлення створення методологічного базису гуманітарних знань загалом.

Завідувач кафедри теорії та історії педагогіки та її співробітники надають наукову і методичну допомогу педколективам шкіл, органам народної освіти Києва і області з питань педагогічної профорієнтації учнів, консолідує навколо себе пошукові зусилля кафедр інших вузів, педагогічних коледжів з проблеми підвищення професійної компетентності. Кафедра набула значення програмно–методичного консультативного осередку.

Науково–педагогічна діяльність професора Л.Вовк та співробітників її кафедри спрямована на науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних закладів, слухачів закладів підвищення професійної педагогічної освіти, широкої педагогічної громадськості, всіх, кого цікавить досвід відтворення освітніх ідеалів в Україні.

Працю професора Л.П.Вовк відзначено нагородами: “Заслужений працівник освіти України” (2000), Почесний знак “Відмінник народної освіти” (1983 р.), Почесна грамота МО СРСР (1985 р.), Почесні грамоти МО України (1979, 1981 рр.), нагорода міського голови (м. Київ) (2004 р.), Почесна грамота НПУ імені М.П. Драгоманова (2004 р.), Срібна медаль “Михайло Петрович Драгоманов 1841–1895 рр.” (2004 р.), Медаль “Святої мучениці Варвари” (2006 р.), орден «Петра Могили» (2007р.).

Г.І.Германчук

Друковані праці

професора Людмили Петрівни Вовк

Монографії, навчальні і навчально-методичні посібники, програми

Виховання у цілісному педагогічному процесі: навчально-методичний комплекс /Укл.: **Л.П.Вовк**, О.С.Падалка, Г.Д.Панченко та ін. – К.: М.П. „Леся”, 2008. – 376 с.

Енциклопедія освіти /Академія педагогічних наук України; головний редактор В.Г.Кремень. – К: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – (Статті **Л.П.Вовк** на сторінках: 66–67, 288–289, 365–367, 384–385, 512–513, 521–522, 534, 545, 549–550, 662–663, 767–768, 831, 910–911, 958).

Педагогіка : збірник навчальних програм із загальнопедагогічної підготовки /**Л.Вовк**, О.Падалка, Г.Панченко, В.Вишківська, Н.Лещенко, О.Піскун, Р.Семерникова, О.Черкасов, А.Шевченко; Міністерство освіти і

науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Кафедра теорії та історії педагогіки. – К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2007. – 188 с.

Українсько–німецький словник навчально–педагогічних понять і термінів : методичний посібник. – Das ukrainische–deutsche Wörterbuch der lehr–pädagogischen Begriffe und der Fachwörter: methodisches Handbuch /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; **Л.Вовк**, В.Гончаров, О.Падалка. – К. : НПУ, 2007. – 159 с.

Історія педагогіки: типова програма та організаційно–педагогічні завдання /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2006. –115 с.

Педагогіка: типова програма та організаційно–педагогічні завдання /Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Авт.: **Л.Вовк**, Г.Панченко, О.Падалка. – К.: НПУ, 2006. – 77 с.

Українсько–англійський словник навчально–педагогічних понять та термінів: методичний посібник / Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Кафедра теорії та історії педагогіки; **Л.Вовк**, О.Падалка, Г.Панченко, О.Піскун, Я.Вовк, Н.Кошарна, Ю.Романовська. – К.: НПУ, 2006. – 152 с.

Педагогіка: завдання і ситуації : практикум. –2–ге вид., випр. /В.Л.Омелянко, А.І.Кузьмінський, **Л.П.Вовк**. – К.: Знання–Прес, 2006. – 424 с. – (Навчально–методичний комплекс з педагогіки).

Основи педагогіки вищої школи: навчально–методичний комплекс для аспірантів і магістрів /М–во освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Укл.: **Л.Вовк**, О.Падалка, Р.Семерникова. – К.: НПУ, 2005. – 59 с.

Проблеми змісту педагогічної підготовки вчителя у контексті аксіологічної освіти (історичний, теоретико–практичний аспекти): матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 170–річному ювілею НПУ ім. М.П.Драгоманова /Міністерство освіти і науки України,

Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Редкол.: **Л.Вовк**, О.Падалка, Г.Панченко та ін. – К.: НПУ, 2005. – 150 с.

Програма та науково–методичні рекомендації для проведення педагогічної практики /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Кафедра теорії та історії педагогіки; **Л.Вовк**, Г.Панченко, О.Падалка, В.Вишківська, О.Піскун. – К.: НПУ, 2004. – 80 с.

Педагогіка: завдання і ситуації: практикум /А.І.Кузьмінський, **Л.П.Вовк**, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання–Прес, 2003. – 429 с.

Завдання та науково–методичні рекомендації для проведення педагогічної практики /**Л.П.Вовк**, Г.Д.Панченко, О.С.Падалка та ін.; Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; кафедра теорії та історії педагогіки. – К., 2002. – 58 с. – Бібліогр.: с. 56–57.

Персоніфікований систематизатор – хрестоматія досліджень генези історико–педагогічних знань в Україні (II пол. XIX – поч. XX ст.) : посібник для самостійної роботи студентів з теорії та історії педагогіки /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Укл.: **Л.П.Вовк**, О.С.Падалка, О.В.Черкасов; за заг. ред. Л.П.Вовк. – К., 2002. – 100 с.

Словник навчально–педагогічних понять і термінів: методичний посібник /Укл. **Л.П.Вовк**, Г.Д.Панченко, О.С.Падалка, В.М.Михайліченко, А.Ф.Шевченко, Г.М.Дубровіна; науково–методична версія Л.П.Вовк. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2001. – 83 с.

Програма навчального курсу „Історія педагогіки” / Міністерство освіти України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 1999. – 32 с.

Програма навчального курсу „Педагогіка” /Міністерство освіти України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Уклад.: **Вовк Л.П.**, Панченко Г.Д. – К., 1999. – 31 с.

Громадсько–педагогічне сподвижництво в Україні (етапи і особливості) /Міністерство освіти України. Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Міжнародна фін. агенція. – К., 1997. – 179 с.

Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (II пол. XIX – 20–ті роки XX ст.) : автореф. дис. ...докт. пед. наук /Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1996. – 49 с.

Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (II пол. XIX – 20–ті роки XX ст.) : дис. ...докт. пед. наук / Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1996. – 411 с.

Історія освіти дорослих в Україні : нариси /Міністерство освіти України. Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1994. – 226 с.

Задания и педагогические ситуации /В.Л.Омельяненко, **Л.П.Вовк**, С.В.Омельяненко. – М.: Просвещение, 1993. – 272 с.

Проблеми актуалізації курсу історії педагогіки: конспект лекцій для студентів педагогічних інститутів. – К.: КДПІ, 1992. – 48 с.

Формирование идейно–эстетических ориентаций школьников средствами современной музыки : примерная программа и методические рекомендации по чтению спецкурса для студентов педагогических институтов /Киевский государственный педагогический институт им. А.М.Горького; подгот. Н.Н.Фоменко; ред. **Л.П.Вовк**. – К.: КГПИ, 1989 – 40 с.

Перспективное отраслевое планирование научно–исследовательских работ: методические рекомендации /Министерство просвещения СССР. – М., 1988. – 26 с.

Перспективное и поэтапное планирование научных исследований: методичні рекомендації /Министерство просвещения СССР. – М., 1987.– 24 с.

Пути дальнейшего совершенствования нравственного, трудового, эстетического и физического воспитания детей в дошкольных учреждениях: тезисы республиканской научно-практической конференции дошкольных работников, октябрь 1985 г., г. Тернополь /Міністерство просвещения УРСР; Ред. кол.: Е.А.Таранова (предс.), **Л.П.Вовк** и др. – К.: Радянська школа, 1985. – 89 с.

Народна освіта і педагогічна наука в Українській РСР у десятій п'ятирічці /Ред. кол.: В.Ю.Тараненко (гол.),...**Л.П.Вовк** та ін. – К.: Вища школа, 1981. – 335 с.

Сборник педагогических заданий и задач по курсу педагогики школы: учебное пособие / Министерство просвещения УРСР; КГПИ им. А.М.Горького; Авт.: **Л.П.Вовк**, В.Л.Омельяненко. – К.: КГПИ, 1981.-162 с.

Діафільми

Выдающийся педагог В.А.Сухомлинский : Диафильм. – К., Укркінохроніка. – 1982.– Ч.1. /авт. **Л.П.Вовк**, В.З.Смаль.

Выдающийся педагог В.А.Сухомлинский : Диафильм. – К., Укркінохроніка. – 1982. – Ч.2. /авт. **Л.П.Вовк**, В.З.Смаль.

Хронологічний покажчик

друкованих праць професора Л.П.Вовк

Великий Жовтень і навчання жінки у вищій школі //Вища і середня педагогічна освіта. – К., 1974. – Вип. 7. – С. 128–136.

Вузівська інтелігенція і проблема запровадження знань //Вісник Київського університету. Сер. Історія. – К., 1974.– Вип.19.– С. 35–43.

Жіночі ради України в боротьбі за ліквідацію неписьменності //Вісник Київського університету. Сер. Історія. – 1974. – Вип. 16. – С.40–47.

Из опыта ликвидации неграмотности среди женщин //Бюллетень Комиссии Украинской ССР по делам ЮНЕСКО. – К., 1975. – № 1/9.

Розвиток освіти серед жінок в Українській РСР (1917–1941 рр.): до Міжнародного року жінки //Український історичний журнал. – 1975. – № 11 (176). – С.81–84.

Научно–исследовательская работа в педвузах как фактор повышения качества подготовки учительских кадров //Улучшение качества подготовки педагогических кадров и повышение уровня идейно–политического воспитания студенческой молодежи в свете решений XXУ съезда КПСС: тезисы республиканской науч. конф., 12–14 нояб. 1979 г. – Харьков: ХГПИ им. Г.С.Сковороды, 1979. – С.106–107.

Выступление на секции организации научно–исследовательской работы заместителя начальника Управления высших и средних педагогических учебных заведений Минроса УССР Л.П.Вовк //Совещание работников высших учебных заведений Украинской ССР, Киев, 11–12 апреля 1979 г.: материалы. – К.: Вища школа, 1980. – С.234–237.

Сборник педагогических заданий и задач по курсу педагогики школы: учебное пособие / Министерство просвещения УРСР; КГПИ им. А.М.Горького; Авт.: **Л.П.Вовк**, В.Л.Омельяненко.- К.: КГПИ, 1981.-162 с.

Народна освіта і педагогічна наука в Українській РСР у десятій п'ятирічці /Ред. кол.: В.Ю.Тараненко (гол.), ...**Л.П.Вовк** та ін. – К.: Вища школа, 1981. – 335 с.

Выдающийся педагог В.А.Сухомлинский : Діафільм. – К., Укркінохроніка. – 1982.– Ч.1. /авт. **Л.П.Вовк**, В.З.Смаль.

Выдающийся педагог В.А.Сухомлинский : Діафільм. – К., Укркінохроніка. – 1982. – Ч.2. /авт. **Л.П.Вовк**, В.З.Смаль.

Пути дальнейшего совершенствования нравственного, трудового, эстетического и физического воспитания детей в дошкольных учреждениях: тезисы республиканской научно–практической конференции дошкольных работников, окт. 1985 г., г. Тернополь /Міністерство просвещения УРСР; Ред. кол.: Е.А.Таранова (предс.), **Л.П.Вовк** и др. – К.: Радянська школа, 1985. – 89 с.

Перспективное и поэтапное планирование научных исследований : методичні рекомендації / Министерство просвещения СССР. – М., 1987. – 36 с.

Перспективное отраслевое планирование научно–исследовательских работ: методические рекомендации / Министерство просвещения СССР. – М., 1988. – 24 с.

*Використання пам'яток історії та культури при вивченні історії педагогіки в педагогічному інституті //Матеріали IV–ї республіканської конференції з історичного краєзнавства АН УРСР. – К.– Миколаїв, 1989. – С.10.

*Визначальність проблем історії педагогіки на Україні в умовах перебудови // Розвиток школи і педагогічної науки на Україні : наук. конф. – Ніжин, 1989. – Ч. 2. – С. 8.

Формирование идейно–эстетических ориентаций школьников средствами современной музыки : примерная программа и методические рекомендации по чтению спецкурса для студентов педагогических институтов / Киевский государственный педагогический институт им. А.М.Горького; подгот. Н.Н.Фоменко; ред. **Л.П.Вовк**. – К.: КГПИ, 1989.– 40 с.

Проблема личности и окружающей среды в истории педагогической мысли //Экология: Проблемы образования и воспитания : тезисы докладов и сообщений региональной научно–практической конференции. – Переяслав–Хмельницкий, 1990. – Ч. 1.– С. 50–51.

Курс історії педагогіки та інтегрування знань //Науково–педагогічні проблеми підготовки вчителя у вузі : матеріали міжвузовської науково–практичної конференції, присвяченої 70–річчю КДПІ ім. О.М.Горького /Міністерство освіти УРСР. – К. : КДПІ, 1991. – С. 102–103.

К истории распространения идей Я.А.Коменского на Украине //Я.А.Коменський і педагогічна сучасність : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції / Міністерство освіти УРСР. – О. : ОДПІ, 1992. – С. 52–53.

Я.А.Коменський – предтеча сучасного підходу до концепції неперервної освіти //Педагогічна спадщина Я.А.Коменського і перспективи народної освіти : тези доповідей і повідомлень міжвузівської науково–теоретичної конференції / Міністерство освіти УРСР. – Переяслав–Хмельницький, 1992. – Ч. 1. – С.11–13.

Проблеми актуалізації курсу історії педагогіки: конспект лекцій для студентів педагогічних інститутів / Міністерство освіти УРСР. – К.: КДПІ, 1992. – 48 с.

Художньо–естетичний потенціал у становленні освіти дорослих на Україні (Історико–педагогічний аспект) //Шляхи удосконалення художньо–естетичної освіти учнівської молоді в умовах відродження національної культури: тези доповідей республіканської науково–практичної конференції / Міністерство освіти УРСР. – К.: КДПІ, 1992. – С. 43–44.

Генезис проблеми неперервної освіти в Україні і творча спадщина В.О.Сухомлинського //Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського і розбудова національної освіти: тези доповідей міжнародної науково–практичної конференції / Міністерство освіти УРСР. – Кіровоград: КДПІ, 1993.– Т.3. – С.192–194.

Задания и педагогические ситуации /В.Л.Омельяненко, **Л.П.Вовк**, С.В.Омельяненко. – М.: Просвещение, 1993.– 272 с.

Освітній процес і становлення національної самосвідомості (історико–педагогічний аспект) //Наукові записки: матеріали звітно–наукової конференції УДПУ імені М.П.Драгоманова за 1992 рік. – К., 1993. – С.112–114.

Освітній фактор як засіб поширення ідеї українства і української державності (XIX – поч. XX ст.) //Українська державність: історія і сучасність: матеріали наукової конференції, січень 1993 р./ Ред. кол.: І.Ф.Курас(гол.) та ін. – К., 1993. – С. 70–73.

Трансмісія культури і професійна підготовка вчителя //Актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів до творчої професійної діяльності: тези Всеукраїнської наукової конференції / Міністерство освіти УРСР. – К.: КДПІ, 1993. – С. 33–35.

Г.С.Сковорода – провісник відродження української педагогічної традиції //Григорій Сковорода – видатний український письменник, філософ, просвітитель: тези доповідей вузівської науково–практичної конференції /Міністерство освіти України. Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1994. – С. 7–8.

Демократичні ідеали та українська ідея в концепції діяльності педагогічного університету //Формування національної самосвідомості студентів вузів і учнів загальноосвітніх шкіл : матеріали науково–практичної конференції /Міністерство освіти України. Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1994.– С. 39.

Історія освіти дорослих в Україні : нариси /Міністерство освіти України. Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова – К.: УДПУ, 1994.– 226 с.

Сторінки історії української педагогічної традиції //Педагогіка і психологія. – 1994. – № 4.– С. 129–139.

Духовне відродження нації //Рідна школа. – 1995. – № 2–3. – С. 16–20; № 6.– С.14–15.

Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (II пол. XIX – 20–ті роки XX ст.) : автореф. дис. ...докт. пед. наук /Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1996. – 49 с.

Генезис пріоритетних тенденцій освіти дорослих в Україні (II пол. XIX – 20–ті роки XX ст.) : дис. ...докт. пед. наук / Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: УДПУ, 1996. – 411 с.

Громадсько–педагогічне сподвижництво в Україні (етапи і особливості) / Міністерство освіти України. Український державний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Міжнародна фін. агенція. – К., 1997. – 179 с.

Проблема діалогу із постатями вітчизняного освітнього простору //Наукові записки Національного педагогічного університету ім.

М.П.Драгоманова / Міністерство освіти України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 1998. – Вип. 1. – С. 12–16.

Програма навчального курсу „Педагогіка” / Міністерство освіти України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Уклад.: **Вовк Л.П.**, Панченко Г.Д. – К., 1999. – 31 с.

Програма навчального курсу „Історія педагогіки” / Міністерство освіти України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 1999. – 32 с.

Педагогічна традиція у системі освітніх інновацій //Пульсар. – 2000. – №9. – С.45–47.

Дидактична адаптація результатів психологічних досліджень до потреб вітчизняної практики початкового навчання (друга половина ХІХ – початок ХХ століття) / **Л.Вовк**, В.Вихрущ //Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогіка. – Тернопіль, 2001. – Вип. 5. – С. 32–41.

Новаторство педагогічних технологій і педагогічна майстерність //Кримські педагогічні читання : матеріали міжнародної конференції, (Алушта, 2001 р.,12-17 вересня); за ред. С.О.Сисоєвої, О.Г.Романовського. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2001. – С. 108-111.

Словник навчально–педагогічних понять і термінів: методичний посібник /Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова Укл. **Л.П.Вовк**, Г.Д.Панченко, О.С.Падалка, В.М.Михайліченко, А.Ф.Шевченко, Г.М.Дубровіна; науково–методична версія Л.П.Вовк. – К.: Вид–во НПУ, 2001. – 83 с.

Духовні основи спілкування дитини і дорослого у концепції В. Сухомлинського: дидактичний аспект/ **Л.Вовк**, В.Вихрущ //Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: педагогіка . – Тернопіль, 2002. – Вип. 5. – С. 184–188.

Завдання та науково–методичні рекомендації для проведення педагогічної практики / Національний педагогічний університет ім.

М.П.Драгоманова **Л.П.Вовк**, Г.Д.Панченко, О.С.Падалка та ін.; НПУ ім. М.П.Драгоманова; кафедра теорії та історії педагогіки. – К., 2002. – 58 с. – Бібліогр.: с. 56–57.

Інтелігентність, як вимір професійної діяльності у культурологічному ареалі педагогічної традиції // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: збірник наукових праць /За ред. Л.Л.Товажнянського, О.Г.Романовського. – Х.: НТУ “ХПГ”, 2002. – Ч.2.– С. 44–47.

Персоніфікований систематизатор – хрестоматія досліджень генези історико-педагогічних знань в Україні (II пол. XIX – поч. XX ст.) : посібник для самостійної роботи студентів з теорії та історії педагогіки / Міністерство освіти і науки України. НПУ ім. М.П.Драгоманова; Укл.: **Л.П.Вовк**, О.С.Падалка, О.В.Черкасов; за заг. ред. Л.П.Вовк. – К., 2002. – 100 с.

Педагогіка: завдання і ситуації: практикум /А.І.Кузьмінський, **Л.П.Вовк**, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес 2003. – 429 с.

Українська педагогічна бібліографія. 1997 рік : покажчик літератури /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Наукова бібліотека; уклад.: Н.І.Тарасова, Е.В.Татарчук. Наук. консультант **Л.П.Вовк**. – К.: НПУ, 2003. – Вип. 8.– 198 с.

Програма та науково-методичні рекомендації для проведення педагогічної практики / Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Кафедра теорії та історії педагогіки; **Л.Вовк**, Г.Панченко, О.Падалка, В.Вишківська, О.Піскун. – К.: НПУ, 2004. – 80 с.

Витоки і реалії стратегії аксіологічної підготовки вчителя //Наукові школи Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова / Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Ред. В.П.Андрущенко; укл. В.П.Бех, Г.І.Волинка. – К.: Четверта хвиля, 2005. – С.117–126.

Основи педагогіки вищої школи: навчально-методичний комплекс для аспірантів і магістрів /Міністерство освіти і науки України. Національний

педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Укл.: **Л.Вовк**, О.Падалка, Р.Семерникова. – К.: НПУ, 2005. – 59 с.

Проблеми змісту педагогічної підготовки вчителя у контексті аксіологічної освіти (історичний, теоретико–практичний аспекти): матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 170–річному ювілею НПУ ім. М.П.Драгоманова /Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова; Редкол.: **Л.Вовк**, О.Падалка, Г.Панченко та ін. – К.: НПУ, 2005. – 150 с.

Акмеологічні ідеї в історії освітньої діяльності //Педагогічна освіта України: національні традиції та Європейські інновації: матеріали науково–практичної конференції. Секція : Проблеми змісту педагогічної підготовки в умовах Європейського освітнього та інтеграційного процесу /Заг. ред.: **Л.Вовк** (вступна стаття, с. 5–15.), О.Падалка. – К.: ”МП Леся”, 2006. – 240 с.

Демократично–ліберальна модель педагогіки М.П.Драгоманова //Другі Міжнародні драгоманівські читання: матеріали до 165–річчя з дня народження Михайла Драгоманова / Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2006. – Вип.1. – С.142–146.– Літ.: 19 н.

Історія педагогіки: типова програма та організаційно–педагогічні завдання / Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2006. – 115 с.

Педагогіка: Типова програма та організаційно–педагогічні завдання /Міністерство освіти і науки України, НПУ ім. М.П.Драгоманова; Авт.: **Л.Вовк**, Г.Панченко, О.Падалка. – К.: НПУ, 2006. – 77 с.

Педагогіка: завдання і ситуації : практикум. –2–ге вид., випр. /В.Л.Омеляненко, А.І.Кузьмінський, **Л.П.Вовк**. – К.: Знання–Прес, 2006. – 424 с. (Навчально–методичний комплекс з педагогіки).

Педагогічна освіта України: Національні традиції та Європейські інновації : матеріали науково–практичної конференції. Секція IV: Проблеми змісту педагогічної підготовки в умовах Європейського освітнього та інтеграційного процесу / Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Асоціація

ректорів педагогічних університетів. За заг. ред.: **Л.Вовк**, О.Падалка. – К.: ”МП Леся”, 2006. – 240 с.

Українська педагогічна бібліографія. 1998 рік : покажчик літератури /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Наукова бібліотека; уклад.: Н.І.Тарасова, Е.В.Татарчук. Наук. консультант **Л.П.Вовк**. – К.: НПУ, 2006. – Вип. 9.– 189 с.

Українсько–англійський словник навчально–педагогічних понять та термінів: методичний посібник / Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Кафедра теорії та історії педагогіки; **Л.Вовк**, О.Падалка, Г.Панченко, О.Піскун, Я.Вовк, Н.Кошарна, Ю.Романовська. – К.: НПУ, 2006. – 152 с.

Педагогіка : збірник навчальних програм із загальнопедагогічної підготовки /**Л.Вовк**, О.Падалка, Г.Панченко, В.Вишківська, Н.Лещенко, О.Піскун, Р.Семерникова, О.Черкасов, А.Шевченко; Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Кафедра теорії та історії педагогіки. – К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2007. – 188 с.

Українсько–німецький словник навчально–педагогічних понять і термінів : методичний посібник. – Das ukrasnisches–deutsche Worterbuch der lehr–padagogischen Begriffe und der Fachwörter: methodisches Handbuch /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова; **Л.Вовк**, В.Гончаров, О.Падалка. – К., 2007. – 159 с.

Братські школи. – Жіноча освіта. – Історія педагогіки у ВНЗ.– Києво–Могилянська академія. – Міністерство народної освіти. – Мономах Волоюждимир. – Мусульманська освіта. – Народна школа. – Наукове товариство імені Т.Г.Шевченка (НТШ). – Педагогічні товариства. – Реальна (матеріальна) освіта. – Словники. – Товариства грамотності. – Філантропізм //Енциклопедія освіти /Академія педагогічних наук України: голов. редактор В.Г.Кремень. – К: Юрінком Інтер, 2008. – С.66–67, 288–289, 365367, 384–385, 512–513, 521–522, 534, 545, 549–550, 662–663, 767–768, 831, 910–911, 958.

Виховання у цілісному педагогічному процесі: навчально–методичний комплекс /Укл.: **Л.П.Вовк**, О.С.Падалка, Г.Д.Панченко, В.В.Вишківська, О.В.Піскун. – К.: М.П. „Леся”, 2008. – 376 с.

Українська педагогічна бібліографія. 1999 рік : покажчик літератури /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Наукова бібліотека; уклад.: Н.І.Тарасова, Е.В.Татарчук. Наук. консультант проф. **Л.П.Вовк**. – К.: НПУ, 2008. – Вип. 10. – 309 с.

Українська педагогічна бібліографія. 2004 рік : покажчик літератури /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова. Наукова бібліотека; уклад.: Н.І.Тарасова, Г.І.Шаленко. Наук. консультант проф. **Л.П.Вовк**. – К.: НПУ, 2008. – Вип. 15. – 371 с.

Публікації про Л.Вовк

Л.П.Вовк //Педагогічний словник /За ред. М.Д.Ярмаченка. - К.: Педагогічна думка, 2001. - С.95-96.

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова: Іст. нарис, 1920-2000. – К.: Четверта хвиля, 2000.– Про **Л.П.Вовк** на с.190–192.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова: Історія. Сьогодення. Перспективи. 1834–2004. – К.: Навчальна книга, 2005. – Про **Л.П.Вовк** на с.68.

Український державний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. 1920–1995. Історичний нарис. – К., 1995. – Про **Л.П.Вовк** на с.141–142.

Тронько П.Т. Краєзнавчий рух в Україні. Здобутки і проблеми(“Історія України: Маловідомі імена. Події і факти”: збірник статей). – К., 2004. – Вип. 22–23. – Про **Л.П.Вовк** на с. 14.

Тронько П.Т. Краєзнавчий рух в Україні: шляхи подальшого розвитку //Український історичний журнал. – 2004. – № 2.– Про **Л.П.Вовк** на с. 89.
Л.П.Вовк //Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 1–2. – С. 221.

Вовк Людмила Петрівна //Професори Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. 1997–2005: Біографічний довідник до 170–річного ювілею Упоряд. В.П.Бех, Г.І.Волинка;За ред. акад. В.Андрущенко.–К.:НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2005. – С. 66–67.

Наукова школа доктора педагогічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України **Вовк Людмили Петрівни** //Наукові школи Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова /Ред. В.П.Андрущенко, укл. В.П.Бех, Г.І.Волинка. – К.: Четверта хвиля, 2005.– К.: НПУ, 2005. – С. 105–128.

Педагогіка на зламі тисячоліть /**Л.П.Вовк** // Педагогічні кадри. – 2000. – №7, 8, 9.– С. 5, 6, 3.

Підготовка докторів і кандидатів наук (науковий керівник Л.П.Вовк)

Вихрущ В. О. Розвиток теоретико–концептуальних основ вітчизняної дидактики (друга половина ХІХ – початок ХХ століття) : дис. ...докт. пед. наук. – К., 2000. – 492 с.

Обозний В.В. Краєзнавча освіта в системі професійної підготовки вчителя : дис. ...докт. пед. наук. – К., 2002. – 521 с.

Лавріненко О.А. Теоретичні засади освітньо–виховних технологій в педагогічних закладах України (кінець ХІХ – ХХст.) : дис. ...докт. пед. наук. – К., 2008.

Шапран О.І. Система інноваційної підготовки майбутнього вчителя в умовах навчально–науково–педагогічних комплексів : дис. ...докт. пед. наук. – К., 2008.

***

Фоменко М.М. Морально–естетичне формування майбутнього вчителя : дис. ...канд. пед. наук. – К., 1990. – 181 с.

Слободянюк Т.Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ–го століття) : дис. ...канд. пед. наук. – К., 2000. – 183 с.

Занина О. Н. Педагогические условия ориентации школьников на рабочие профессии : дис. ...канд. пед. наук. – К., 1992. – 199 с.

Пихтіна Н. П. Формування професійно–педагогічної готовності майбутнього вчителя до профілактики адиктивної поведінки учнів : дис. ...канд. пед. наук. – К., 1999. – 218 с.

Собчинська М. М. Становлення і розвиток шкільництва і педагогічної думки в українській народній республіці (1917–1920 рр.) : дис. ...канд. пед. наук. – К., 1995. – 207 с.

Омельчук В.В. Становлення і розвиток освіти на Волині (II пол. XIX ст.) : дис. ...канд. пед. наук. – К., 2002.-202 с.

Черкасов О.В. Формування загальнотеоретичних основ дослідження історії освіти в Україні (II половина XIX – початок XX століття) : дис. ...канд. пед. наук. – К., 2004. – 198 с.

Зайченко Н.І. Педагогічні ідеї та науково–просвітницька діяльність і спадщина О.О.Потебні : дис. ...канд. пед. наук. – К, 2006.– 207 с.

Михайліченко М.В. Формування громадянської компетентності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу : дис. ...канд. пед. наук. – Кіровоград, 2007.

Акусок А.М. Теоретичні засади освітньо–виховних технологій в педагогічних закладах України (кінець XIX – XXст.) : дис. ...канд. пед. наук. – К., 2008.

Зміст

Основні дати життя та діяльності професора Л. П. Вовк	3
Нарис науково–педагогічної і громадської діяльності професора Л.П.Вовк.....	4
Друковані праці професора Людмили Петрівни Вовк	
Монографії, навчальні і навчально–методичні посібники, програми.....	14
Хронологічний покажчик друкованих праць професора Л.П.Вовк.....	18
Публікації про Л.Вовк	27
Підготовка докторів і кандидатів наук (науковий керівник Л.Вовк).....	28

Інформаційне видання

Професор Людмила Петрівна Вовк
Біобібліографічний покажчик

Упорядник бібліографічного покажчика Наталія Іванівна Тарасова

Наукова редакція: Людмила Василівна Савенкова

Бібліографічна редакція : Галина Іванівна Шаленко,
Людмила Анатоліївна Бистрова–Дробот